

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального за-
кладу Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Демографічні ресурси туризму»

з підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	24 Сфера обслуговування <i>(код і назва)</i>
Спеціальність	242 Туризм <i>(код і назва)</i>
Спеціалізація(за наявності)	- <i>(код і назва)</i>
Освітня програма	Туризм <i>(назва)</i>

Полтава 2019 рік

Укладач програми:

Логвин М.М., к. геогр. н., доцент, доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Рецензенти програми:

Дудник І. М., професор кафедри країнознавства і туризму Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету, доктор географічних наук, професор;

Миронов Ю.Б., к. е. н., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Львівського торгово-економічного університету, доцент

Програму навчальної дисципліни схвалено і обговорена на засіданні кафедри туристичного та готельного бізнесу
Протокол засідання кафедри
від 27 серпня 2019 р., № 1

Завідувач кафедри
туристичного та готельного бізнесу
д. е. н., професор.

_____ Г.П. Скляр
(підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Туризм»,
к. е. н.

_____ Ю.В. Карпенко
(підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради,
д. е. н., професор.

_____ Н.С. Педченко
(підпис)

КОРОТКА АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дослідження чинників соціально-демографічного характеру, які впливають на розвиток туризму дозволяє не лише прогнозувати його розвиток, а й дослідити взаємозв'язки і, відповідно, вплив туризму на розвиток суспільства загалом, і, соціальної складової, зокрема.

Зміст і структура навчальної дисципліни "Демографічні ресурси туризму" відображають теоретичний і практичний досвід, нагромаджений на сьогодні під час комплексного дослідження народонаселення багатьма суспільними й гуманітарними науками.

Соціально-демографічні чинники мають постійний вплив на розвиток туризму і цей вплив є багатоаспектним. Безпосередньо це стосується кількісних та структурних характеристик населення, серед яких чисельність населення, розміщення його по окремих регіонах, статевовікова структура (з виділенням працездатного населення), сімейний стан і сімейна структура.

По-перше, чисельність та розміщення населення обумовлює безпосередньо обсяг споживчого сектору туризму. По-друге, статевовікова та шлюбно-сімейна структура населення виступають вагомим фактором розвитку туристичної галузі. По-третє, важливим є поведінкові та життєдіяльні характеристики населення. По-четверте, праця та людина як її носій, є одним з трьох головних факторів розвитку туризму.

Исследование факторов социально-демографического характера, которые влияют на развитие туризма, позволяет не только прогнозировать его развитие, но и исследовать взаимосвязи и, соответственно, влияние туризма на развитие общества в целом, и, социальной составляющей, в частности.

Содержание и структура учебной дисциплины "Демографические ресурсы туризма" отражают теоретический и практический опыт, накопленный на сегодня во время комплексного исследования народонаселения многими общественными и гуманитарными науками.

Социально-демографические факторы имеют постоянное влияние на развитие туризма, и это влияние является многоаспектным. Непосредственно это касается количественных и структурных характеристик населения, среди которых численность населения, размещения его по отдельным регионам, половозрастная структура (с выделением трудоспособного населения), семейное положение и семейная структура.

Во-первых, численность и размещение населения обуславливает

непосредственно объем потребительского сектора туризма. Во-вторых, половозрастная и брачно-семейная структура населения выступают весомым фактором развития туристической отрасли. В-третьих, важно поведенческие и жизнедеятельные характеристики населения. В-четвертых, труд и человек как ее носитель, является одним из трех главных факторов развития туризма.

The study of socio-demographic factors that influence the development of tourism allows not only to predict its development, but also to learn the relationship and, accordingly, the impact of tourism on the development of society in general, and, in particular, the social component.

The content and structure of the course "Demographic Resources of Tourism" reflect the theoretical and practical accumulated experience in the comprehensive study of the population by many social and humanities.

Socio-demographic factors have a constant multifaceted impact on tourism development. It directly concerns the quantitative and structural characteristics of the population, including the size of the population, its location in individual regions, gender and age structure (with the allocation of able-bodied population), marital status and family structure.

Firstly, the size and location of the population directly determines the volume of the consumer tourism sector. Secondly, the sex-age and marriage-family structure of the population are a significant factor in the development of the tourism industry. Thirdly, the behavioral and vital characteristics of the population are important. Fourthly, labor and human as its carrier are one of the three major drivers of tourism development.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Демографічні ресурси туризму» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Туризм» освітня програма Туризм, затвердженої наказом по університету від 22 березня 2019 р., № 60.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є стан і перспективи сучасних демографічних процесів, демографічної поведінки населення, регіональна (територіальна) диференціація демографічних показників з позицій їх впливу на сферу туризму.

Метою дисципліни є формування знань, умінь і навичок студентів, необхідних для виявлення особливостей впливу соціально-демографічних чинників на розвиток сучасного туризму.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні: здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (K02); здатність діяти соціально відповідально та свідомо (K03); здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу (K04); прагнення до збереження навколишнього середовища (K05); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (K06); здатність працювати в міжнародному контексті (K07); навички використання інформаційних та комунікаційних технологій (K08); навички міжособистісної взаємодії (K12); здатність працювати в команді та автономно (K14).

спеціальні, фахові, предметні: знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності (K15); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (K16); здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління (K18); розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів (K19); здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал (K24); здатність використовувати в роботі туристичних і підприємств інформаційні технології та офісну техні-

ку (К25); здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації (К27); здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства (К29).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми. В результаті освоєння дисципліни студент повинен:

знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів (ПР01); знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук (ПР02); застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг (ПР12); проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття (ПР14); управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері (ПР17); адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях (ПР18); аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань (ПР19).

Навчальна дисципліна є вибірковою.

Форма підсумкового контролю знань – ПМК (залік).

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНИХ РЕСУРСІВ ТУРИЗМУ

Тема 1. Теоретичні основи демографічних досліджень в туризмі

Система знань про народонаселення. Предмет, об'єкт та методи дисципліни. Методологія демографічних досліджень в туризмі. Система демографічних наук та її структура. Демографічні ресурси туризму в системі демографічних наук.

Джерела інформації про демографічні ресурси туризму. Вимоги до обсягів і якості демографічної інформації. Система джерел даних про населення, вибіркові обстеження, їх взаємозв'язок. Закон України “Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус”.

Тема 2. Роль демографічного фактора у розвитку туризму

Вплив туризму на життя сучасного суспільства. Фактори впливу на туристичну активність населення. Демографічні фактори розвитку туризму. Екзогенні чинники розвитку туризму. Соціально-демографічні чинники. Чисельність та розміщення населення. Статеві-вікова структура. Урбанізація. Міграція населення. Національний склад. Релігійний склад населення. Демографічні зміни і основні тенденції в розвитку туризму.

Тема 3. Сучасні тенденції демографічного розвитку. Відтворення населення як єдність демографічних процесів

Демографічна проблема як одна з головних глобальних проблем людства. Абсолютна чисельність населення. Природний рух населення. Народжуваність і смертність у демографічному вимірі та їх взаємозв'язок з туризмом. Фактори народжуваності. Статеві-вікова структура населення і туризм. Шлюбно-сімейна структура населення та туризм. Сім'я як демографічний ресурс туризму. Релігійні і етнічні особливості демографічних ресурсів туризму. Старіння населення і

туризм.

Концепція демографічного переходу. Історичні типи відтворення населення. Демографічні революції та їх зміст. Демографічний вибух: причини та наслідки. Поняття про телегонію.

Міжнародний індекс щастя. Взаємозв'язок індексу розвитку людського потенціалу і туризму. Показники індексу регіонального людського розвитку в Україні та їх взаємозв'язок з туристичною діяльністю.

Потенційна демографія. Структура життєвого потенціалу. Соціологічні методи у дослідженні демографічних ресурсів туризму.

Тема 4. Демографічна політика та її вплив на сферу туризму.

Демографічна політика. Її мета та завдання. Об'єкт і основні напрямки демографічної політики. Механізм взаємозв'язку демографічних процесів та туристичної сфери. Вплив статевовікової структури, освіти та професійного складу на інтенсивність туристичних потоків.

Основні методи демографічної політики: економічні, адміністративно-правові, виховні і пропагандистські. Особливості демографічної політики в різних країнах. Сутність ідеї світової політики населення. Зміст концепції “золотого мільярда”.

Соціально-демографічне прогнозування демографічних ресурсів туризму. Врахування впливу міграцій населення при прогнозуванні. Оцінювання майбутніх змін в інтенсивності демографічних явищ (народжуваності, смертності, міграції та ін.) та їх вплив на туристичну індустрію.

Міграція населення і туризм. Класифікація міграцій. Міграційні потоки. Міграції як просторова самоорганізація населення. Міграційні процеси у світі, Європі, Україні та їх вплив на безпеку туризму.

Модуль 2. ДЕМОГРАФІЧНІ РЕСУРСИ ТУРИЗМУ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

Тема 5. Демографічні ресурси туризму Європейського регіону та їх характеристика

Загальний огляд демографічних ресурсів туризму Європи. Демографічні ресурси туризму країн Західної Європи: Франції, Німеччини, Швейцарії, Австрії.

Демографічні ресурси туризму країн Південної Європи: Іспанії, Італії, Хорватії, Туреччини, Кіпру, Греції, країн Балканського півост-

рова, Ізраїлю.

Демографічні ресурси туризму країн Північної Європи: Великобританії, Ірландії, скандинавських країн.

Демографічні ресурси туризму країн Центральної і Східної Європи: Болгарії, Грузії, Чехії, Угорщини, прибалтійських країн.

Вплив релігійного чинника на відтворення демографічних ресурсів у Європі. Характеристика населення країн-карликів регіону. Україна на карті населення Європи.

Тема 6. Демографічні ресурси туризму Азійсько-Тихоокеанського регіону та їх характеристика

Загальний огляд демографічних ресурсів туризму Азійського регіону.

Демографічні ресурси туризму країн Північно-Східної Азії та Південно-Східної Азії. Демографічні ресурси туризму Таїланду, Індонезії, Філіппін, Японії, КНДР та Республіки Корея. Особливості відтворення демографічних ресурсів туризму в Китаї.

Демографічні ресурси туризму країн Центральної, Південної та Західної Азії. Демографічні ресурси туризму Мальдівських Островів. Особливості відтворення демографічних ресурсів туризму в Індії.

Демографічні ресурси туризму країн Близького Сходу: ОАЕ, Йорданії, Саудівської Аравії, Сирії, Лівії, Іраку.

Демографічні ресурси туризму Австралії та Нової Зеландії. Демографічні ресурси туризму країн Полінезії, Меланезії та Мікронезії. Демографічні ресурси туризму дрібних островів Океанії на туристичній карті.

Тема 7. Демографічні ресурси туризму Американського регіону та їх характеристика

Загальний огляд демографічних ресурсів туризму Американського регіону. Демографічні ресурси туризму країн Північної Америки. Демографічні ресурси туризму США.

Демографічні ресурси туризму країн Південної Америки. Демографічні ресурси туризму Бразилії. Демографічні ресурси туризму Аргентини. Демографічні ресурси туризму Венесуели.

Демографічні ресурси туризму Центральної Америки.

Демографічні ресурси туризму країн Карибського басейну.

Тема 8. Демографічні ресурси туризму Африканського регіону та їх характеристика

Загальний огляд демографічних ресурсів туризму Африканського регіону. Демографічні ресурси туризму країн Північної Африки. Демографічні ресурси туризму Єгипту, Тунісу, Марокко.

Демографічні ресурси туризму країн Центральної і Тропічної Африки. Демографічні ресурси туризму Нігерії, Ефіопії, Танзанії, Кенії.

Демографічні ресурси туризму країн Південної Африки. Демографічні ресурси туризму ПАР, Анголи, Мозамбіку.

Тема 9. Демографічні ресурси туризму України та їх характеристика.

Чисельність населення України та її динаміка. Природний рух населення та його регіональні особливості. Тривалість життя в Україні та туристична діяльність. Національний склад населення та його регіональні особливості. Міське та сільське населення. Урбанізація. Міграції в Україні та туризм. Туристичні потоки в Україну та з України, їх динаміка та регіональні особливості. Етнічний та етнографічний туризм в Україні. Зайнятість населення у сфері туризму.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Аксьонова С.Ю. Соціальні очікування і установки щодо демографічної поведінки: гендерні відмінності /С. Ю. Аксьонова // Демографія та соціальна політика. – 2011. – №2 (16). – С. 52-61.
2. Антонова Н.Л. Демография: учеб.-метод. пособие / Н. Л. Антонова; М-во образования и науки РФ, Урал. федер. ун-т. – Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2014. – 154 с.
3. Атлас здоровья в Европе. – 2-е издание, 2018 г. – Copenhagen, 2019. – 129 с.
4. Бэрд В.Мировое население / Бэрд В.; пер. с англ. Л. Киришанской. – М.: Книжный Клуб Книговек, 2014. – 192 с.
5. Бьюкенен П.Дж. Смерть Запада. Пер. с англ. А. Башкирова. – М.: ООО “Издательство АСТ”; СПб.: TerraFantastica, 2003. – 444 с.
6. Восток на востоке, в России и на Западе: трансграничные миграции и диаспоры / Науч. и литер.ред. С. Панарин. – СПб., Нестор-История, 2016. – 304 с.
7. Верещагина А. В. Демография / А. В. Верещагина. – М.: Дашков и Ко, Наука-Спектр-Москва, 2011. – 256 с.
8. Геєць В.М. Наслідки демографічних викликів для економічного зростання в Україні / В. М. Геєць // Демографія та соціальна економіка. – 2011. – №1 (15). – С. 3-23.
9. Глобальная стратегия ВОЗ “Здоровье 21 – здоровье для всех в 21-ом столетии” // Европейская серия “Здоровье для всех”. – №5. – ВООЗ, Копенгаген, 1998. – 44 с.
10. Демографічні чинники бідності / За ред. Е. М. Лібанової. – Київ: Ін-т демографії та соц. досліджень НАНУ, 2009. – 184 с.
11. Джаман В.О. Регіональні системи розселення: демогеографічні аспекти / В.О. Джаман. – Чернівці: Рута, 2003. – 392 с.
12. Дорошенко Л.С. Демографія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.С. Дорошенко. – К.: МАУП, 2005. – 112 с.
13. Исламов С.И. Биосоциальное развитие человека. Демографический и социальный переходы / С.И. Исламов. – Душанбе: МН "Дониш", 2019. – 288 с.
14. Капица С. П. Общая теория роста человечества / С.П. Капица. – М., 2009. – 120 с.
15. Клупт М. Демография регионов Земли / М. Клупт. – СПб., 2008. – 247 с.
16. Логвин М.М. Суспільно-демогеографічні чинники розвитку суспі-

- льства / М.М. Логвин // Модернізація туризмознавства: теорія і практика партнерства: монографія / За ред. Г.П. Скляра. – Полтава: ПУЕТ, 2015. – С. 100-112.
17. Мартин Г.-П., Шуманн Х. Западня глобалізації: атака на процвітання і демократію / Пер. с нем. – М.: Издательский Дом «Альпина», 2001. – 335 с.
 18. Махорін Г. Л. Основи демографії. Курс лекцій / Г.Л. Махорін – Житомир: Вид-во “Волинь”, 2009. – 96 с.
 19. Медков В. М. Введение в демографию / В.М. Медков. – М.: Академический Проект, Фонд "Мир, 2006. – 432 с.
 20. Муромцева Ю. І. Демографія / Ю.І. Муромцева. – К.: Кондор, 2008. – 300 с.
 21. Немець Л.М. Соціально-демографічні та історико-культурні фактори розвитку туризму / Л.М. Немець, К.Ю. Сегіда, Н.В. Моштанкова // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – №176. – С.145-147.
 22. Рунова Т. Г. Демографія / Т. Г. Рунова. – М.: МГИУ, 2007. – 136 с.
 23. Садовникова Ю. Ю. Региональная дифференциация процессов управления демографическим развитием / Ю. Ю. Садовникова, Л. Н. Тимейчук // Экономические науки. – 2011. – №3. – С. 216-220.
 24. Щербаков А. И. Основы демографии: учебное пособие для вузов / А. И. Щербаков, М. Г. Мдинарадзе. – М.: Академический Проект, Культура, 2005. – 208 с.

Додаткові

25. Азимов А. Народы и расы. Ген, мутация и эволюция человека / А. Азимов, У. Бойд. – М.: ЗАО Центрполиграф, 2005. – 206 с.
26. Белов А.И. Кризис мира. – М.: ООО «Издательство «Пилигримм-Пресс», 2003. – 336 с.
27. Голік Ю.С. Сучасна екологічна і медико-демографічна ситуація на Полтавщині // Екологічний вісник. – 2004. – №11-12. – С. 16-18.
28. Гриценко А.А. Провинциальное пространство России и Украины: этнокультурное поле и трансформация идентичности (методологические основы) / А.А. Гриценко, М.П. Крылов // Российская глубинка – модели и методы изучения. Сборник статей. Отв. ред. С.С. Артоболовский. – М.: Эслан, 2012. – С. 72-90.
29. Дудник І.М. Працересурсний потенціал Полтавщини: суспільно-географічний аспект / І.М.Дудник, М.М. Логвин. – Полтава: ПБ

- МНТУ, 2004. – 163 с.
30. Логвин М.М. Концепція “золотого мільярда” в контексті глобальних процесів / М.М. Логвин, І.М. Дудник, П.В. Шуканов // Україна: географічні проблеми сталого розвитку. Зб. наук. праць. В 4-х т. К.: ВГЛ Обрії, 2004. – Т. 3. – С. 8-10.
 31. Кассе Э. Третья мировая психотронная война / Кассе Э. – С-Пб.: Невский проспект; Вектор, 2007. – 192 с.
 32. Логвин М.М. Безпека туризму та сучасна міграція в Європі / М.М. Логвин, Ю.М. Самченко // Мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф. “Освітні й наукові виміри географії”, 25-26 квітня 2016 р. / відп. ред. С.М Шевчук. – Полтава: ТОВ “Асмі”, 2016. – С. 258-261.
 33. Логвин М.М. Демографічна поведінка населення і злочинність як наслідок суспільно-духовних негараздів / М.М. Логвин, І.В. Литовченко, Л.М. Кушнір // Матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації”: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2015. – Вип. 1. – С. 15-21.
 34. Логвин М.М. Демографічні перспективи Європи в контексті теорії “золотого мільярда” / М.М. Логвин // Мат-ли Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю “Перспективи суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку України: виклики XXI століття”, (Полтава, 12 червня 2013 року). – Полтава: ПІБ МНТУ, 2013. – С. 10-17.
 35. Логвин М.М. Міжнародний індекс щастя: суспільно-демографічний вимір / М.М. Логвин // Інституційний розвиток соціально-економічних систем: національна економіка у глобальному середовищі : збірник наукових праць за матеріалами VII Міжнародної науково-практичної конференції. – Полтава : ПУЕТ, 2015. – С. 73-75.
 36. Логвин М.М. Національно-етнічні характеристики населення ЄС як фактор розвитку етнічного туризму / М.М. Логвин, Ю.М. Самченко // Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи: Зб. мат-лів IV Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів (Львів, 25 лютого 2016 р.) / МОНУ, ЛІЕТ. – Львів: ЛІЕТ, 2016. – С.146-152.
 37. Логвин М.М. Особливості сучасної геодемографічної поведінки населення світу / М.М. Логвин // “Часопис соціально-економічної географії”: Міжрегіон. зб. наук. праць. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – №7 (2). – С. 126-130.
 38. Логвин М.М. Сучасні геодемографічні проблеми і теорія “Золото-

го” мільярда / М.М.Логвин, П.В. Шуканов // Географія та туризм: Наук. зб. / Ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. – К.: Альтерпрес, 2010. – Вип. 3. – С. 145-150.

39. Логвин М.М. Sacrally-spiritual factors of influence on geodeographic situation in the region / М.М.Логвин, П.В. Шуканов // “Часопис соціально-економічної географії”: Міжрегіон. зб. наук. праць. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – Вип. 10 (2). – С. 28-33.

Електронні ресурси

40. База даних ВООЗ (HFA-DB). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.euro.who.int/hfadbf/profile/profile.php?w=1280&h=1024>.
41. Гуманистический манифест 2000 // Credo. – 2000. – №20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osu.ru/osu/bibl/elizd/credo/index.shtml>.
42. Исупова О. Репродуктивный туризм: дети, технологии и миграция / О. Исупова // Демоскоп Weekly. – 2012. – №509-510. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://demoscope.ru/weekly/2012/0509/tema01.php>. – Назва з екрану.
43. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p (дата звернення: 17.08.2019).
44. Фонд ООН по народонаселенню (UNFPA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unfpa.org.
45. World Urbanization Prospects The 2019 Revision [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://esa.un.org/unpd/wup/Publications/Files/WUP2019-Report.pdf>.